

Pankrácká výzva

k nezbytným politickým opatřením v kauze možného střetu zájmů bývalého ředitele ČEZ Martina Romana

Vážený pane premiére Nečasi,
vážená paní vicepremiérko Peake,
vážený pane ministře Kalousku,
vážený pane předsedo Sobotko,

police v posledních dnech začala rozplétat jednu z nejzávažnějších kauz tuzemské politiky posledního desetiletí. Ačkoli se o možném střetu zájmů Martina Romana mluví už od dob jeho nástupu do čela ČEZ, pan Roman mohl setrvat v pozici generálního ředitele ČEZ sedm let bez bezpečnostní prověrky a bez preventivních kroků, které by případnému střetu zájmů zabránily.

Stávající situace, kdy dozorčí radě předsedá sám vyšetřovaný Martin Roman a kontrolou zakázek, které ČEZu dodávala plzeňská Škoda, byl pověřen současný šéf ČEZ Daniel Beneš, dlouholetý výkonný ředitel v Romanově vedení a také Romanův spolužák a soused, přitom odporuje nejen základním zásadám transparentnosti při správě státem ovládané společnosti, ale i zdravému rozumu. Přesto tato skutečnost nebyla nijak kritizována žádnou parlamentní stranou, což jenom napomáhá spekulacím o propojení politické scény s někdejšími vedením této největší české firmy.

Vyzýváme Vás proto, abyste neprodleně přijali následující opatření:

1) Okamžitě odvolat Martina Romana z dozorčí rady ČEZ

Presumpce nevinoty platí pro trestní stíhání, nikoli pro setrvání v čele klíčového dozorového orgánu. Má-li být Martin Roman v čele dozorčí rady odpovědný za kontrolu své dosavadní činnosti ve vedení firmy, znamená to jediné: vyšetřit se nemá nic. Odchod bývalého ředitele do čela dozorčí rady *těže* společnosti v situaci, kdy zjevně hrozí střet zájmů a je zpochybněna nezávislost dané osoby, navíc odporuje dobré praxi při správě státem ovládaných společností (například doporučením OECD).

2) Zajistit nezávislé vyšetřování zakázek pro Škodu Power renomovanou zahraniční auditorskou společností, která nemá a neměla aktivity v ČR

Stát by měl zadat nezávislý vnější audit a nechat zkontrolovat hospodárnost a účelnost největších zakázek ČEZ pro Škodu včetně způsobu jejich zadání. A to v čele s rekonstrukcí hnědouhelné elektrárny v Prunéřově, schválenou těsně před prodejem Škody korejské společnosti Doosan. Na základě výsledků auditu by měla vláda případně vymáhat škody po členech dozorčích rad a představenstev ČEZu a jeho dceřiných společnostech, které zakázky zadávaly. Dosud nezahájenou rekonstrukci Prunéřova je také ještě možné případně zrušit.

3) Znemožnit obchodování s anonymními firmami ve stanovách ČEZ

Téměř v žádné vyspělé zemi není možné, aby firma s nedohledatelnými vlastníky konzumovala veřejné prostředky v objemu desítek miliard. Ministerstvo financí by proto mělo zakotvit do stanov ČEZ povinnost, aby každá firma, která by od státem ovládané společnosti chtěla čerpat peníze, musela odhalit svou majetkovou strukturu až k fyzickým osobám – nad 100 mil. Kč nebo na více než dvouleté kontrakty. Tato pravidla by měla platit pro veškeré dceřiné společnosti.

4) Umožnit kontrolu NKÚ ve společnostech ovládaných státem a samosprávou

Kontrola Nejvyššího kontrolního úřad v těchto firmách má být pojistkou proti tomu, když stát ve výkonu vlastnických práv selže. Podle NERV je toto opatření „více než nutnost“ v boji proti korupci. Na rozdíl od všech sousedních zemí a v rozporu s mezinárodními doporučeními v České republice u nás nemůže ČEZ a další státem a samosprávou ovládané firmy kontrolovat NKÚ.

5) Zřídit vládní nominační výbor pro jmenování dozorčích rad, a následně obměnit dozorčí radu ČEZ

Zřídit podle doporučení OECD vládní nominační výbor z respektovaných osobností se zkušeností s korporátním řízením. Výbor by ministerstvům navrhoval kandidáty na členy dozorčích rad tak, aby v každé radě byli zastoupeni odborníci na různé aspekty kontroly dané firmy. Pokud by se ministerstvo rozhodlo nerespektovat návrh výboru, muselo by svou volbu písemně a veřejně odůvodnit. Po zřízení tohoto výboru neprodleně obměnit současnou dozorčí radu ČEZ, aby byla personálně vybavena pro svou kontrolní funkci.

6) Zařadit do protikorupční strategie komplexní posílení transparentnosti státem ovládaných společností podle doporučení OECD a prosadit komplexní novelizaci právního rámce těchto firem

Netransparentnost státních firem v České republice dalece přesahuje výše zmíněné body. Česká republika plně nespĺňuje žádné z hlavních doporučení jmenovaných ve směrnici OECD k dobré a transparentní správě státních firem. Vláda by proto měla zřídit odbornou skupinu za účasti expertů na korporátní řízení, ekonomů, ministerstev, protikorupčních organizací a dalších expertů, která by spolupracovala na přípravě komplexního návrhu na posílení transparentnosti těchto firem a doplnit o tento úkol protikorupční strategii.

V Praze dne 31. října 2011

Ekologický právní servis
Centrum aplikované ekonomie
Inventura demokracie
Open Society Fund
Otevřená společnost
Oživení
Naši politici.cz
Respekt institut
Transparency Int. Česká republika
Veřejnost proti korupci
Změň politiku!